

[Time: 3 Hours]

[MARKS: 100]

Please check whether you have got the right question paper

- N.B:** 1. All Questions are Compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 A) Select the correct answer and rewrite the statement. (Any ten) (10)

1. Social Infrastructure does not include _____
 - a) Agriculture
 - b) Education
 - c) Family Welfare
 - d) Heal care facilities
2. The Sustainable Development Goals (SDG's) otherwise known as the _____.
 - a) International Goals
 - b) Local Goals
 - c) Global Goals
 - d) National Goals
3. PACS refers to _____.
 - a) Primary Agricultural Credit Societies
 - b) Private Agricultural Credit Societies
 - c) Primary Agricultural Co-op Societies
 - d) Personal Agricultural Credit Societies
4. The major components of a supportive enabling environment include _____.
 - a) Well functioning inclusive markets
 - b) Micro insurance
 - c) Agricultural finance
 - d) Agricultural revenue
5. Competition Act is not applicable in the following cases.
 - a) Public Financial Institutes
 - b) Foreign Institutional Investors (FIIs)
 - c) Banks
 - d) Commercial enterprises
6. National Agricultural policy was Launched on _____.
 - a) August 200
 - b) July 2000
 - c) March 2001
 - d) June 2001
7. Visiting natural areas without disturbing the fragile ecosystem is _____.
 - a) Ecotourism
 - b) Cultural tourism
 - c) Agro tourism
 - d) Medical tourism

Q.3. Answer any Two of the following: (15)

- a. Examine the main features of the National Agricultural Policy 2000
- b. Explain the different non- institutional sources of agricultural finance of India.
- c. Explain the policy initiatives to improve agricultural marketing infrastructure in India.

Q.4. Answer any Two of the following: (15)

- a. Enumerate the achievements of disinvestment policy in India.
- b. Discuss the measures to control industrial pollution in India.
- c. Explain the growth of the service sector since 1991.

Q.5. Answer any Two of the following: (15)

- a. Explain the recent trends in the Banking Industry.
- b. Discuss the structure of Indian Money Market.
- c. Explain recent reforms introduced in capital market in India.

Q.6. Write short notes on any four of the following. (20)

1. Liberalization.
2. Role of MNC's.
3. Role of MSME sector.
4. Measures for development of Tourism in India.
5. Competition Act 2002.
6. Indian Capital Market structure.

मराठी रुपांतर

वेळ : ३ तास

गुण -१००

सूचना-1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत .
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र.१. अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. (कोणतेही १०)

(१०)

- १) सामाजिक सोयी सुविधांमध्ये ----- यांचा समावेश नसतो.
अ) शेती ब) शिक्षण क) कौटुंबिक कल्याण ड) ह्या पैकी एकही नाही
- २) चिरंतन विकासाच्या उद्दिष्टांना ----- म्हणून ओळखले जाते.
अ) आंतरराष्ट्रीय उद्देश ब) स्थानिक उद्देश
क) जागतिक उद्देश ड) राष्ट्रीय उद्देश
- ३) पी.ए.सी.एस. म्हणजे-----
अ) प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्था ब) खाजगीकृषी पतपुरवठा संस्था
क) प्राथमिक कृषी धान्य संस्था ड) वैयक्तिक कृषी पतपुरवठा संस्था
- ४) सक्षम वातावरणच्या आश्वासक प्रमुख घटकात ----- समाविष्ट असतात.
अ) चांगले कार्य समावेशक बाजार ब) सूक्ष्म विमा
क) कृषी वित्त ड) कृषी महसूल
- ५) खालील प्रकरणात स्पर्धा कायदा लागू होतो.
अ) सार्वजनिक वित्तीय संस्था ब) परकीय संस्थात्मक गुंतवणूकदार
क) बँका ड) व्यावसायिक उपक्रम
- ६) राष्ट्रीय कृषी धोरण _____ रोजी अंमलात आले.
अ) ऑगस्ट २००० ब) जुलै २०००
क) मार्च २००१ ड) जून २०००
- ७) नाजूक परिसंस्थेला त्रास न देता नैसर्गिक क्षेत्रांना भेट देणे म्हणजे _____.
अ) पर्यावरण पर्यटन ब) सांस्कृतिक पर्यटन
क) कृषी पर्यटन ड) वैद्यकीय पर्यटन
- ८) मुडीस आहे-----
अ) जागतिक मापन एजन्सी ब) राष्ट्रीय मापन एजन्सी
क) बँक मापन एजन्सी ड) स्वदेशी मापन एजन्सी

९) वायूप्रदुषण या कारणामुळे उद्भवते-----.

- अ) घातक वायू सोडल्याने ब) प्रदुषण प्रतीबंधाने
क) पर्यावरण संवर्धन ड) इ-कचरा नियंत्रण

१०) मुद्रा बाजार अल्पकालीन कर्जदेण्या-घेण्याचे व्यवहार ----- कालावधीसाठी करते.

- अ) ५६५ दिवसा पर्यंत ब) ४६५ दिवसा पर्यंत
क) ३६५ दिवस अथवा त्यापेक्षा कमी ड) ५ वर्षांपर्यंत

११) वित्तीय समावेशक ध्येय हे ----- वित्तीय सेवा पुरवते.

- अ) फक्त उद्योजकला ब) फक्त गुंतवणूकदाराला
क) गरीब लोकांना ड) श्रीमंताना

१२) भांडवल बाजार हा ----- बाजार आहे.

- अ) अल्पकालीन निधी ब) अल्प आणि स्थिर निधी
क) मध्यम आणि अल्पकालीन निधी ड) मध्यम आणि दीर्घकालीन निधी

प्र.१. ब) पुढील वाक्य चूक की बरोबर ते ओळखा. (कोणतेही १०)

(१०)

१. नवीन आर्थिक धोरण २४ जुलै १९९१ ला सुरु झाले .
२. शास्वत विकास ध्येय आणि मि लेनियम विकास ध्येय हे सारखेच आहेत.
३. सर्व परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक ही भारतात स्वयंचलित मार्गे येते.
४. परंपरागत वित्तीय मार्ग हाताळणे सोपे आहे.
५. भारतीय शेतकरी गरीब असल्याने भारतात मोठ्या प्रमाणात कृषी पत आवश्यक आहे.
६. कृषी व्यवसाय हा कृषी उत्पादनाचा व्यवसाय आहे.
७. स्पर्धा कायदा-२००३ च्या जागेवर MRTP कायदा आला.
८. MSME's श्रम प्रधान आहे.
९. पर्यटन इतर क्षेत्रांच्या विकासाला चालना देते.
१०. याचना बाजार हा भारतीय संघटीत नाणे बाजार क्षेत्राचा भाग आहे.
११. भारतीय विमा क्षेत्रात परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीला मान्यता नाही.
१२. भारतात भांडवल बाजार वाढीला म्युच्युअल फंडाची मदत होत नाही.

प्र .2) खालील पैकी दोहोंची उत्तरे लिहा .

(१५)

- अ) शिक्षणातील सामाजिक सोयीसुविधांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) सातत्यपूर्ण विकासाचे कोणतेही सात उद्देश स्पष्ट करा.
क) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणुकीचे महत्त्व समजावून सांगा.

प्र .३) खालील पैकी दोहोंची उत्तरे लिहा .

(१५)

- अ) राष्ट्रीय कृषी धोरण २००० च्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) भारताच्या कृषी वित्त पुरवठ्याचे वेगवेगळे असंस्थात्मक मार्ग स्पष्ट करा.
क) भारतातील कृषी विपणन सोयीसुविधा सुधारण्यासाठी धोरणात्मक उपक्रम स्पष्ट करा.

प्र .४) खालील पैकी दोहोंची उत्तरे लिहा .

(१५)

- अ) भारतातील निर्गूतवणूक धोरणाच्या यशाचे मापन करा.
- ब) भारतातील औद्योगिक प्रदूषण नियंत्रणाच्या उपायांची चर्चा करा.
- क) १९९१ पासून सेवा क्षेत्रातील वृद्धी स्पष्ट करा.

प्र .५) खालील पैकी दोहोंची उत्तरे लिहा .

(१५)

- अ) बँकिंग उद्योगातील अलीकडील प्रवृत्ती स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय नाणे बाजाराच्या संरचनेची चर्चा करा.
- क) भारतातील भांडवली बाजारातील अलीकडील काळातील सुधारणा स्पष्ट करा.

प्र.६ खालील पैकी कोणत्याही चौघांवर (०४) टिपा लिहा.

(२०)

१. उदारीकरण.
२. बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका.
३. सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग क्षेत्राची भूमिका.
४. भारतातील पर्यटन वाढीवरील उपाय.
५. स्पर्धा कायदा-२००२ .
६. भारतीय भांडवल बाजार संरचना .
